

Socialinio pedagogo socioedukacinės aplinkos tobulinimas panaudojant IKT

Loreta Žadeikaitė¹, Rokas Gulbinas²

¹ Lietuvos edukologijos universitetas, Socialinės edukacijos fakultetas, Socialinio ugdymo katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, loreta.zadeikaite@leu.lt

² Lietuvos edukologijos universitetas, Socialinės edukacijos fakultetas, Socialinio ugdymo katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, rokas.gulbinas@leu.lt

Anotacija. Straipsnyje analizuojama, kaip įgyvendinant švietimo strategines nuostatas, orientuotas į IKT plėtrą, galima modeliuoti socioedukacines aplinkas pasitelkiant IKT ir kaip šiomis galimybėmis galėtų pasinaudoti socialiniai pedagogai savo edukacinėje aplinkoje. Pristatomi atlikto ekspertinio socialinių pedagogų IKT praturtintos edukacinės aplinkos ir IKT priemonių vertinimo rezultatai. Atskleistos IKT galimybės socialinio pedagogo socioedukacinėms funkcijoms atlikti ir veiksmingiau organizuoti socioedukacinę veiklą.

Esminiai žodžiai: *socioedukacinė aplinka, socialinis pedagogas, informacijos ir komunikacijos technologijos (IKT), socialiniai tinklai, ugdymas.*

Įvadas

Strateginiuose dokumentuose (*Lietuvos pažangos strategijoje, 2030; Valstybinės švietimo strategijos 2013–2022 nuostatose*) pabrėžiama, kad siekiant sukurti sumanią ateities visuomenę, būtina visose mokyklose sukurti tinkamą mokymosi aplinką, didinti mokytojų ir dėstytojų profesionalumą; puoseleli partnerystę, įsivertinimu ir duomenų analize grįstą švietimo kokybės kultūrą; plėtoti švietimo prienamumą ir lygias galimybes; skatinti mokymąsi visą gyvenimą. Šiems tikslams įgyvendinti vis daugiau dėmesio turi būti skiriama IKT, plėtojant šių technologijų infrastruktūrą (internetą, plačiajuostį ryšį, bevielį internetą, „Debesų technologijas“); mobilius prietaisus (mobiliuosius tele-

fonus, išmaniuosius telefonus, planšetes); mokomuosius žaidimus, atvirusius mokymo šaltinius; el. portfelį; asmenines mokymosi aplinkas, socialinius tinklus. IKT diktuojami pokyčiai iš esmės keičia ir daugelio profesijų ir ypač tų, kurios glaudžiai susijusios su pozityvios socialinės ir edukacinės aplinkos kūrimu, pobūdį. Socialiniai pedagogai yra vieni iš tų specialistų, kurie turi ne tik gebėti integruotis į naują IKT procesais paremtą visuomenę, bet ir patys aktyviai dalyvauti, kuriant bendrą IKT grindžiamą mokyklos veiklą. Tikslingas ir kryptingas socialinių pedagogų socioedukacinės aplinkos tobulinimas panaudojant IKT gali padėti gerinti švietimo kokybę ir didinti švietimo prieinamumą.

Šiuolaikiniame ugdymo procese, keičiantis paradigmai, kuri orientuota į nuolatinį mokymąsi, kaip svarbus tobulinimo veiksnys yra išskiriama edukacinė aplinka (angl. *learning environmental; educational environmental; school environmental; supportive environmental*). Edukacinės aplinkos ugdomąjį reiškinį nagrinėjo daugelis mokslininkų (Knirk, 1979; Jucevičienė, Lipinskienė, 2001; Lipinskienė, 2002; Jucevičienė, Tautkevičienė, 2004; Glinskienė, Lipinskienė, 2005; Butrimienė, Stankevičienė, 2008; Mateljan et al., 2008; Brazdeikis, 2009; Pančuru, 2010; Villereal, Simmons, 2010; Guldbaek et al., 2011; Ustilaitė, Petrauskienė, 2012; Finn et al., 2012; Bonk, et al., 2012; Brazdeikis, Masaitis, 2012; Jucevičienė, 2013; Valinevičienė, 2013; Piaggese et al., 2013).

Edukologijos mokslininkų darbuose pastaraisiais metais ypač akcentuojama mokymosi paradigma, kai geri mokslo rezultatai priklauso nuo edukacinės aplinkos. Pagal edukacinės paradigmos kaitos koncepciją (Jucevičienė, Petkūnas, 2006), t. y. pereinant nuo tradicinės mokymo paradigmos prie šiuolaikinės mokymosi paradigmos, kai kinta ugdytojo ir ugdytinio sąveika, taip pat kinta ir požiūris į aplinkas, kuriose vyksta ugdymo procesas. Todėl šiuolaikinės mokymo(si) ar ugdymo(si) aplinkos turėtų būti konstruojamos atsižvelgiant į edukacines paradigmas, t. y. šios paradigmos dėmesio centre esančiam ugdytiniui turėtų būti užtikrinta galimybė mokytis savarankiškai, su grupe ar kolektyvu, kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos mokinio saviraiškai ir jo prigimtinių galių sklaidai (*Mokymo(si) aplinkos XXI amžiuje*, 2012, p. 1).

Edukacinė aplinka turi turėti edukacinį poveikį individui ir kurti edukacinę vertę, t. y. edukacinėmis priemonėmis leisti žmogui spręsti kylančias jo gyvenimo ir veiklos problemas. Pasak B. Bitino (2013, p. 60), pozityvi auklėjimo erdvė negali būti sukurta administravimu, ji yra aktyvios socialinės ir pedagoginės veiklos padarinys. Ji įgyja pedagoginį kryptingumą, nes per tikslą įgyvendinamos pedagoginės funkcijos – ne tik stebėti ir t. t., bet ir koreguoti, veikti ir pan. (Vaičiūnienė, 2007).

IKT priemonės keičia edukacinę aplinką. Pasak V. Brazdeikio (2009), IKT papildytos edukacinės aplinkos – tai dinamiškos, naujos kokybės siekiančios ugdymo ir mokymosi erdvės, sukurtos ir veikiamos IKT taikymus išmanančio pedagogo ir grindžiamos IKT taikymo metodais ir priemonėmis. Šiuo aspektu svarbus ir ugdytojo pasirengimas kurti ir aktyviai veikti aplinkoje ir integruoti IKT priemones socioedukaciniams tikslams pasiekti. IKT priemonės gali pozityviai keisti edukacinę aplinką ir praturtinti ją naujomis galimybėmis svarbiausiems ugdymo tikslams pasiekti (Brazdeikis, 2010). Taigi galima

teigti, kad IKT praturtintos edukacinės aplinkos ugdomoji vertė – tai gebėjimas padėti žmogui įgyti pasirengimą spręsti jam kylančias gyvenimo ir veiklos problemas sparčiai kintančioje dėl IKT įtakos visuomenėje.

Socialinio pedagogo veikloje, pabrėžiant socioedukacinės pagalbos mokiniui svarbą ir užkertant kelią ankstyvajam pasitraukimui iš mokyklos, IKT priemonės pagal paskirtį galima skirstyti į šias grupes: prevencines, intervencines, kompensacines. Prevencinės IKT priemonės skirtos laiku surinkti duomenis, stebėti (monitoringas – stebėsenos sistema), tikslingai informuoti apie mokymąsi, pozityviąją socializaciją, profesijos pasirinkimo galimybes, saugius interneto ir socialinių tinklų naudojimo principus. Intervencinės IKT priemonės skirtos veiksmingai duomenų rinkimo sistemai ir tyrimais grįstų duomenų analizei, kompleksinei (sisteminei) pagalbai, pagalbai mokytojams sprendžiant sudėtingas vaiko ir šeimos socioedukacines problemas, tinkliniams ir socialinės komunikacijos partnerystės ir bendradarbiavimo modeliams palaikyti, alternatyvioms ugdymo formoms ir kt. Kompensacinės IKT priemonės skirtos mokinių reintegracijai, reabilitacijai, sugrąžinimui, individualioms kompensacinėms ugdymo ir paramos bei pagalbos priemonėms pritaikyti ir kt. Šio tyrimo problema – kokiomis IKT teikiamomis galimybėmis galėtų pasinaudoti socialiniai pedagogai savo socioedukacinėms funkcijoms atlikti.

Tyrimo **problemnis klausimas**: kokia turi būti socialinio pedagogo IKT praturtinta edukacinė aplinka socialinių pedagogų veiklos funkcijoms atlikti ir veiksmingesnei socioedukacinei pagalbai užtikrinti.

Tyrimo tikslas – identifikuoti socioedukacinės aplinkos tobulinimo galimybes.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti socialinio pedagogo edukacinės aplinkos sandarą.
2. Ištirti socialinio pedagogo IKT naudojimo(si) galimybes ugdomajame procese.

Tyrimo metodai: pusiau struktūruotas interviu, kokybinė ir kiekybinė turinio (angl. *content*) analizė.

Tyrimo imtis ir tyrimo organizavimas

Siekiant išsiaiškinti, kaip socialiniai pedagogai galėtų pasinaudoti IKT teikiamomis galimybėmis savo edukacinėje aplinkoje, atliktas kokybinis tyrimas, apklausiant ekspertus konsultantus. Kokybinio tyrimo metodas – pusiau struktūruoto interviu. Tyrimas atliktas 2012 m. gegužės–rugpjūčio mėn.

Ekspertų tyrimo atrankai pasirinkta tikslinė kriterinė atranka *Patton* (Bitinas et al., 2008). Tyrimo informantais pasirinkti asmenys, turintys specifinių žinių apie edukacinę aplinką, kuri gali būti praturtinama IKT. Tyrime dalyvavo 5 informantai, kurie atstovavo šioms tyrimo problematiką atliepančioms sritims: IKT naujovių specialistai praktikai, diegiantys ir pritaikantys įvairias IKT priemones edukaciniams tikslams, IKT

edukologinės srities mokslininkai, nagrinėjantys IKT diegimą švietimo sistemoje, ir asmenys, dalyvaujantys IKT strateginių nuostatų kūrimo ir diegimo švietimo sistemoje veiklose, taip pat švietimo valdymo specialistas, atsakingas už IKT strateginių nuostatų įgyvendinimą bendrojo ugdymo programose. Ekspertų konsultantų interviu metu gauti duomenys analizuojami, taikant kokybinę ir kiekybinę turinio (angl. *content*) analizę.

Tyrimo rezultatų analizė

Tyrimo metu gauti ekspertų konsultantų (informantų) atsakymai apie IKT mokyklos socioedukacinėje veikloje padėjo identifikuoti aštuonias IKT priemones. Pasisakymų apie šių priemonių tinkamumą patvirtinamieji teiginiai ir prasminių vienetų skaičius pateikiamas 1 lentelėje.

1 lentelė. Edukacinės aplinkos sandara

Kategorija	Priemonės (subkategorijos)	Prasminių vienetų skaičius
IKT priemonės, praturtinančios socialinių pedagogų edukacinę aplinką	El. dienynas	56
	El. portfelis	41
	Interaktyvioji lenta	18
	Mokyklos interneto svetainė	16
	Socialiniai tinklai	49
	El. anketavimas	28
	Virtualios mokymosi aplinkos	17
	Kompiuteriniai edukaciniai žaidimai	10

Taikant kiekybinę konteksto (turinio) analizę paaiškėjo, kad dažniausiai interviu metu iš aptartų IKT priemonių ekspertai konsultantai išskiria: el. dienynus (56), socialinius tinklus (49), el. portfelį (41). Mažiau paminėtos šios IKT priemonės: el. anketavimas (28), interaktyvioji lenta (18), virtualios mokymosi aplinkos (17), mokyklos interneto svetainė (16), edukaciniai žaidimai (10). Kitos tyrimo metu ekspertų išskirtos priemonės („Skype“, vaizdo registravimo, bazinės – rengyklės, skaičiuoklės ir pan.) buvo paminėtos kaip bendrosios IKT, kurias galima būtų pritaikyti ir panaudoti, tačiau neišskirtos jų specifinės socioedukacinės funkcijos (paminėta 102 kartus), kurios praturtintų socialinių pedagogų edukacinę aplinką.

Informantai kaip vieną iš reikalingiausių socialinio pedagogo edukacinėje veikloje IKT priemonę įvardijo „elektroninį dienyną“ (el. dienynas). El. dienynas visų ekspertų labai palankiai vertinamas ir įvardijamas kaip esminė mokyklos informacinė sistema: <...> *el. dienynas – sistema, kuri veikia mokyklose <...> socialinis pedagogas gali naudotis el.*

dienynu, nes jame yra daug jam ir jo darbui informacijos <...> E2. **El. dienyną** pripažįsta kaip svarbų ir teigiamai vertina, nes: <...> *socialinis pedagogas labai įvairiai gali taikyti el. dienynus <...>; <...> El. dienynas – mokyklos erdvėje, bendruomenėje veikianti priemonė, be tarpinstitucinio bendravimo <...> E1; <...> yra pakankamai joje informacijos jam, jo darbui <...> dienynas atspindi visumą mokyklos <...> E3. Galima konstatuoti, kad el. dienynas tampa mokyklos gyvenimo dalimi ir yra itin svarbus socialinio pedagogo veiklai.*

Ekspertai konsultantai taip pat įvardija **el. portfelį** kaip reikalingą IKT priemonę socialinių pedagogų edukacinei aplinkai praturtinti, taip pat pabrėžia perspektyvias jo diegimo galimybes, nes dar yra per menkai įdiegtas ir panaudotas bendrojo ugdymo mokyklose: <...> *El. portfelis – mokėjimo mokytis priemonė, kuri turėtų ateiti į mokyklas <...> E1; <...> e-portfelis ne tik vaikui, bet ir socialiniams pedagogams <...> E2; <...> turėtų būti to vaiko socialinio pedagogo portfelis ar to vaiko portfelis <...> E3; El. portfelio kūrimui ir naudojimui reikia daug laiko: <...> labai daug laiko reikia e-portfelio kūrimui <...> E3, bet pažymima, kad el. portfelis gali būti panaudotas plačiau, ne tik mokykloje <...> Elektroninio portfelio galimybės tarptautiniam virtualiam bendradarbiavimui. Tarp vaikų su panašiomis problemomis. <...> E4. Tolesniam el. portfelio diegimui bendrojo ugdymo mokykloje ir socialinio pedagogo veikloje yra labai svarbūs jo funkcijų galimybių parodymas ir atskleidimas.*

Ekspertai konsultantai išvelgia aktualų **interaktyvios lentos** panaudojimą socialinių pedagogų veikloje: <...> *matau minimalų interaktyvios lentos panaudojimą socialinio pedagogo veikloje <...> E1; <...> interaktyvios lentos programinė įranga ir turinys yra geri ugdomajam turiniui kurti <...> E4, bet kartu akcentuoja, kad jo galimybės yra ribotos: <...> edukacinėms veikloms su auditorija – taip, kitu atveju nereikalingi <...> E2; Taigi iš esmės ekspertai konsultantai vertina pakankamai palankiai, tuo pačiu pripažindami jos ribotą pritaikomumą socioedukacinėje veikloje.*

Mokyklos **interneto svetainė**, ekspertų nuomone, reikalinga ne tik oficialiai kontaktinei informacijai paskelbti, bet ir kaip mokyklos bendruomenę telkiantis branduolys, todėl čia svarbi ir socialinio pedagogo veikla: <...> *socialinis pedagogas turėtų veikti per mokyklos tinklalapį <...> socialinis pedagogas gali turėti savo skyrelį svetainėje <...> E3; <...> Socialinio pedagogo virtualiai siunčiama žinutė, vardan didesnio mokinių pasiekiamumo, galėtų būti rūšiuojama, ir kai kurios įeity ir į bendra mokyklos pranešimuose naujienų srautą <...> E4; Analizuojant informantų išsakytas mintis pastebima, kad skelbiama informacija mokyklos interneto svetainėje nėra integraliai susieta su šiuolaikinėmis komunikacijos priemonėmis. Ekspertai konsultantai pažymi, kad socialiniai tinklai ir / arba el. dienynas vis dažniau perima aktyvų mokyklos interneto svetainės informavimo vaidmenį: <...> bet mokykla turi turėti „Facebooke“ sieną ir turi būti kažkaip reglamentuota paskelbimo taisyklės. Mokinys telefonu gauna aktualią mokyklos ar socialinio pedagogo naujieną <...> E4. Svetainė, kaip mokyklos pagrindinis informacijos šaltinis, išlieka svarbus objektas, bet ji turėtų būti laipsniškai integruojama su šiuolaikinėmis IKT galimybėmis.*

Plačiausias galimybes socialinio pedagogo IKT grindžiamai veiklai atveria **socialiniai tinklai**: <...> *Socialiniai tinklai populiarūs, nes ten yra bendraujama betarpiškai, tokie santykiai turėtų vystytis ir mokyklos virtualioje erdvėje įtraukiant įvairius komunikacijos lygmenis atstovus (mokytojus, mokinius, jų tėvus, vietos institucijas)* <...> E5. Naujos komunikacijos priemonės turi ir tam tikrų privalumų ir apribojimų, kuriuos išvelgia ekspertai: <...> *Kad mokinys ir socialinis pedagogas bendraus internete – gerai, bet, kad per „Facebook’ą“ – jau nelabai gerai. Mokinio bendravimas su vaiku nestatys to vaiko į viešą panieką, kad jis socializacijos problemų turintis, nes viešai bendrauja su mokyklos socialiniu pedagogu* <...> E4; <...> *bendrauti su klientu per socialinį tinklą, o klientas vis tik vaikas yra socialiniam pedagogui, na aš labai abejočiau ar tikrai reikėtų per šitą globalią struktūrą tą daryti* <...>; <...> *santykis socialiniuose tinkluose tarp vaiko ir socialinio pedagogo – nesudarantis galimybių efektyviai dirbti* <...> E3. Todėl, panaudojant socialinių tinklų privalumus ir atsižvelgiant į kylančias grėsmes, ekspertai siūlo kurti bendruomeninius socialinius tinklus: <...> *Pirmiausia, kas reikalinga, – socialinis tinklas, kuris kuriamas mokyklai ir pritaikytas jos uždavai bendruomenei* <...> E2. Taigi tokie socialiniai tinklai kaip „Facebook“, „LinkedIn“ ir t. t. pasižymi gausiais pranašumais, atveriančiais plačias komunikacijos galimybes, bet kartu jų panaudojimas socialinio pedagogo funkcijoms atlikti kelia tam tikrų apribojimų, siejamų su privatumo, saugumo ir individualaus darbo su ugdytiniu veiksmingumo užtikrinimu.

Vertindami **elektroninį anketavimą** (el. anketavimas), ekspertai pažymi, kad tai IKT priemonė, kuri socialiniam pedagogui leidžia apklausti vaikus, jų tėvus ir kitas interesų grupes: <...> *apklausos – IKT priemonė* <...> E1; <...> *jeigu socialinio pedagogo viena iš funkcijų yra apklausti, vadinkime taip, tai, matyt, realiai čia puikiai tinka* <...> E3; <...> *Vaikus, tėvus apklausti <...> savo iniciatyva gali naudotis* <...> E4; Nors el. anketavimas kaip IKT priemonė ekspertų pripažįstama kaip reikalinga ir svarbi, tačiau ekspertai pažymi, kad labiau opus yra teisingas pasiruošimas šiai IKT priemonei pritaikyti bei jos ribotumas socioedukacinėje veikloje: <...> *bet problematika yra apklausų rengimo metodikos įgūdžiuose (užduodami klausimai į kuriuos neįmanoma atsakyti)* <...> E5; <...> *apklausų atlikimas elektroniniu būdu tarp visų komunikacijos lygmenų įmanomas, tik kad kažkiek gal visuomenei ir mokslininkams yra pabodę* <...> E2; bei svarbus aspektas, kaip šiomis IKT priemonėmis socialiniai pedagogai gali pasiekti visas interesantų grupes, nes ne visi turi prieinamumą ir vienodas sąlygas pasinaudoti internetinėmis priemonėmis: <...> *Apklausa internetu, tik iš aktyvių internete respondentų atsakymai* <...> E2. Vadinasi, el. anketavimo IKT pagrindu būtinas specialus pasirengimas ir jo naudojimo tikslingumas.

Plečiantis edukacinėms aplinkoms, kurios apima ir virtualias mokymosi aplinkas, ekspertai konsultantai pabrėžia virtualiųjų mokymosi aplinkų panaudojimą socialinių pedagogų veikloje, ypač profesinio tobulinimosi procese: <...> *virtualus mokymas, Moodle aplinka, Webinarai, interaktyvūs kursai – reikalingi įteisinti socialiniams pedagogams* <...> E1; <...> *VMA, Webinarai, mokymai, sertifikatai – skatinimo priemonė, kad IKT*

priemonės greičiau ateitų į mokyklas <...> E4; <...> Reguliarūs seminarai yra gerai, nes tikrai kelia kvalifikaciją <...> IKT leidžia naudotis VMA galimybėmis, nepriklausomai nuo fizinės vietos <...> E5. Kartu informantai akcentuoja, kad labai svarbus tikslingas ir reguliarus IKT naudojimas efektyvesnei socialinio pedagogo profesinei raidai. Informantai akcentuoja, kad ši IKT priemonė gali būti pritaikoma tik tam tikrose srityse: <...> ar VMA socialiniam pedagogui yra gerai, priklauso ir nuo pritaikymo srities <...> E3. Todėl virtuali mokymosi aplinka turėtų būti kuriama kryptingai, atsižvelgiant į socialinio pedagogo veiklos specifiką ir profesinio tobulinimosi poreikius.

Ekspertai konsultantai išskiria **elektroninių edukacinių žaidimų** naudą socioedukacinėje veikloje, pažymėdami, kad jie gali būti ugdomieji ir atlikti socioedukacines funkcijas: <...> edukaciniai žaidimai, specialiai sumodeliuoti taip, kad pamokytų vaiką socializacijos problemų sprendimo, vietoje socialinio pedagogo pamokymų <...> E4; <...> Oho, kiek yra žaidimų, kuriais galima koreguoti ir elgesį <...> yra ir tam tikrų žaidimų (pvz., Sim City), kurie moko tam tikrų socialinių, bendravimo įgūdžių. <...> E2. Taip pat elektroniniai (kompiuteriniai) žaidimai gali turėti ir neigiamą poveikį: <...> Virtualūs žaidimai (edukaciniai žaidimai) jie gali būti ugdomieji ir smurtiniai, demonstruojantys neigiamus pavyzdžius <...> E1. Todėl, atrenkant edukacinius el. žaidimus, kuriais galėtų pasinaudoti socialinis pedagogas, praturtindamas savo edukacinę aplinką, labai svarbu parinkti tokius, kurie pasižymėtų pozityviomis socialinėmis edukacinėmis savybėmis.

Analizuojant IKT, praturtinančių socialinio pedagogo edukacinę aplinką, atranką išryškėja esminiai IKT priemonių vertinimo kriterijai: **prieinamumas** – galimybė naudotis, **svarba** – socialinio pedagogo funkcijoms atlikti, **taikymas** – naudojimasis socioedukacinėje veikloje.

IKT priemonių **prieinamumą** ekspertai konsultantai pagrindžia tuo, kad socialinis pedagogas gali naudotis IKT priemonėmis, įdiegtomis mokykloje arba laisvai pasiekiamomis: <...> Elektroninis dienynas, taip tai yra sistema, kuri veikia mokyklose <...> socialinis pedagogas ją galėtų naudoti <...> el. dienynas puikiai tinka kaip sistema ir joje reikia pritaikomumo socialinio pedagogo veiklai <...>; <...> niekuomet nereikia turėti vienos priemonės, vieno monopolio, gerai, kai yra galimybė pasirinkti iš kelių IKT priemonių variantų <...> E2;

IKT, praturtinančių socialinio pedagogo edukacinę aplinką, **svarbą** ekspertai konsultantai įvardija kaip galimybę atlikti socioedukacines funkcijas: <...> tai mes ir žiūrime hipotetiškai į priekį, galbūt pasikeis to paties socialinio pedagogo darbo pobūdis <...> E3; <...> socialinis pedagogas, jei organizuoja savo veiklą be IKT, galėtų tai daryti tinkle, nes pasiekiami didesnė auditorija <...> E2; <...> siekiant pagerinti socialinio pedagogo veiklą ir siekiant jos veiksmingumo, IKT priemonės gali padėti jas kryptingai naudojant pagal socialinių pedagogų funkcijas ir pačių priemonių galimybes <...> E3; Ekspertai pabrėžė el. dienyno funkcijas, kurios praturtina arba galėtų praturtinti socioedukacinę veiklą: <...> stebėsenai <...> lankomumui <...> pastaboms <...> bendravimui su tėvais <...> turėtų būti sukurtas modelis, apimantis funkcijas ir naudojamos reikalingos IKT

priemonės <...> E3; IKT plėtojimą skatina ir mokyklose kuriamos veiklos vertinimo ir įšivertinimo sistemos: <...> *vidaus audito tyrimai parodė, kad socialiniams pedagogams pritrūksta įvairių tyrimo, vertinimo priemonių <...> reikia ruošti ir viską rengti žiūrint penkerius metus į priekį <...> E1; <...> mokslininkams svarbu pateikti tarptautinę patirtį, reikia kurti klasterius, kuriuose mokslininkai siūlytų inovacijas – pasiteisinusių tarptautinę patirtį ir ją pritaikyti mokyklose <...> E2.*

Ekspertų konsultantų nuomone, IKT **taikymas** susijęs su visos mokyklos veiklos modernizavimu ir kitų socioeducacinių institucijų veiklos modernizavimu ir socialinių pedagogų galimybe veiksmingiau organizuoti socioeducacinę veiklą: <...> *bet koks darbo perkėlimas į virtualią aplinką padėtų socialiniam pedagogui prisiderinti prie bendros mokyklos veiklos <...> E1; <...> socialinio pedagogo aplinka turėtų priklausyti nuo to, ką jis veikia, ne atvirkščiai <...>; <...> socialinis pedagogas labai įvairiai gali taikyti įvairias priemones <...> E1. dienynas stebėsenai <...> gali būti toms pačioms pastaboms, lankomumui, bendravimui su mokiniu <...> pritaikomumas prie socialinio pedagogo <...> E3;*

Svarbiausia socialinio pedagogo veiklos paskirtis yra užtikrinti socialinę pedagoginę pagalbą padedant vaikui įgyvendinti jo teisę į mokslą, užtikrinti jo saugumą mokykloje (Valstybės žinios, Nr. 38-1804, 2011). Ekspertai konsultantai pažymi, kad ir IKT galėtų padėti įgyvendinti socialinę pedagoginę pagalbą: <...> *socialinė pedagoginė pagalba – padėti vaikui įgyvendinti jo teisę į mokymąsi ir saugią vaikystę <...> dalį savo pedagoginių funkcijų galėtų atlikti IKT pagrindu <...> E1;* Vertinant IKT praturtintą socialinio pedagogo edukacinę aplinką ekspertų konsultantų atsakymų analizė atskleidžia, kokioms socialinio pedagogo funkcijoms atlikti geriausiai tinka priemonės, kurios įgyvendintų edukacinės aplinkos komponentų socioeducacinius tikslus. Bendras IKT socialinio pedagogo funkcijoms atlikti prasminių vienetų paminėjimo dažnis pateiktas 2 lentelėje.

Išanalizavus ekspertų konsultantų IKT socialinio pedagogo funkcijoms vertinimus dažniausiai buvo išskirta koordinavimo funkcija (ryšių palaikymas, informacijos perdavimas), skirta bendravimui ir bendradarbiavimui: <...> *IKT leidžia bendradarbiauti be didelių išlaidų <...> E2; <...> Mokyklos sistema – el. dienynas galėtų būti bendravimui su tėvais, gali būti tom pačiom pastaboms, lankomumui, bendravimui su mokiniu <...> galimybė IKT priemonėmis panaudoti mokyklos ir socialinio pedagogo bendravimui su šeima <...> E3; <...> Virtualus bendravimas, informavimas pasinaudojant IKT priemonėmis, el. dienynai – labai palankus nutolusiems tėvams (emigrantams, komandiruotėse), be to, ir tėvams ar globėjams fiziškai nereikia atvykti į mokyklą, kad sužinotų, kas ten dedasi ar kaip jo vaikui ten sekasi. <...> E4. <...> Bendradarbiavimas su kitomis organizacijomis, matyt, vyksta elektroniniu pagrindu ir laiškais <...> IKT priemonės jungia ir vaikų bendravimą: <...> Kaimo vietovėse, vaikų namuose gyvenantiems vaikams IKT priemonės suteikia įvairių galimybių pamatyti kitas šalis ir bendrauti su jų atstovais <...> atskirai nuo mokyklos, vaikai jau bendrauja tarpusavyje socialiniuose tinkluose <...> E2; <...> vaikas išėina į kitą mokyklą, naujoje mokykloje socialiniam pedagogui visą informaciją apie jį reikia susirinkti nuo nulio, IKT priemonės nors galėtų padėti gauti tam tikrą informaciją*

lengviau <...> kol kas nėra jokios informacijos keitimosi sistemos, kuri padėtų greičiau susipažinti su vaiku ir jo problemomis <...> Vaiko gerovės komisijos tam tikros funkcijos galėtų būti perkeltos į IKT priemonėmis pagrįstą veiklą <...> E5;

2 lentelė. Edukacinės aplinkos komponentų socioedukaciniai tikslai

Kategorija	Funkcijos (subkategorijos)	Prasminių vietų skaičius
IKT priemonės socialinio pedagogo funkcijoms atlikti	koordinavimo komunikacijos (ryšių palaikymas, informacijos perdavimas)	53
	įvertinimo (informacijos rinkimas, analizavimas, išvadų darymas)	32
	šviečiamoji (informavimas, aiškinimas)	22
	vadybinė (organizavimas, telkimas, planavimas, sprendimų priėmimas)	10
	prevencinė (neigiamų reiškinių ir poelgių numatymas bei pagalba siekiant jų išvengti)	7
	konsultacinė (patarimų davimas, pagalba, konsultavimas)	5
	socialinis ugdymas	5

Kita grupė apibendrintų IKT priemonių vertinimų yra skirta stebėsenai ir diagnostikai atlikti. Socialinių pedagogų funkcijose ir veiklos nuostatose šios veiklos sritys įvardijamos kaip įvertinimo (informacijos rinkimas, analizavimas, išvadų darymas) funkcija: *<...> IKT priemonės, skirtas monitoringui (stebėsenai) ir tyrimams, reikia atskirti, turėtų būti vertinamos ir fiksuojamos socialinės, edukacinės, psichologinės problemos ir taikytos pedagoginės priemonės. <...> galima būtų ištirti: ar mokykla saugi, ar mažėja problemos, ar didėja problemos <...> visi diagnostiniai instrumentai: ir standartizuoti, ir mokytojų, ir iš išorės atėję yra labai svarbūs socialiniams pedagogams kaip įsivertinimo priemonė, liečianti mokinius (vaikus). <...> Techninės priemonės gali padėti stebėti vaiko elgesį, kaitą (videoregistras pamokoje ir pan.). <...> jam labiausiai bus aktualu duomenys apie vaikus <...> E2; <...> elektroniniam dienyne galėtų būti tokia funkcija, kuri būtų skirta specialiai tam socialiniam pedagogui, juk kiekvieno vaiko jis netikrins. <...>; Elektroninis dienynas socialinio pedagogo veikloje galėtų rodyti rezultatus į tendencijas per įvairius pjuvius ir rodiklius <...> galima el. dienyno pagalba matyti tėvų aktyvumą (dažnumą), kaip signalas apie tam tikrą riziką <...> socialiniai tinklai, kaip informacijos šaltinis – labai gera priemonė paieškoti apie moksleivį informacijos <...> socialinis pedagogas pamatęs blogą tendenciją, gali bandyti užbėgti blogiems įvykiams už akių <...> E5; <...> taigi socialinis pedagogas renka informaciją, analizuoja ir priima sprendimus mokinio elgesio korekcijai <...> E1; <...> Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra, ten bando kurti priemonės*

mokyklai save įsivertinti, tai pati idėja yra tokių duomenų reikalingumo, nes šiuo metu mokyklose dažniausiai renkami lankomumo, pažangumo duomenys <...> E3.

Duomenų analizė parodė, kad kita svarbi sritis, kurioje gali būti panaudoti IKT, yra susijusi su šviečiamąja funkcija, apimančia informavimą ir aiškinimą: <...> *informacijos perdavimo tėvams problema, kuri gali būti paremta IKT, dėl technologinės prieigos galimybių <...> E1; <...> bet koks mokytojas gali turėti savo kanalą mokinių informavimui <...> informavimas socialiniame tinkle nereikalauja specialių žinių ar naujų didelių sąnaudų <...> E4; Taip pat IKT priemonės gali padėti veiksmingai įgyvendinti vadybines (organizavimo, telkimo, planavimo, sprendimų priėmimo) socialinio pedagogo veiklos funkcijas. Kaip pažymi ekspertai konsultantai: <...> IKT priemonės yra labai gerai darbo planavimui ir labai sumažina laiko sąnaudas <...> E4; <...> IKT priemonės darbo planavimui – „superinis“ google kalendorius ir tokio naujo kurti nereikia, o reikia integruoti savo veikloje <...> E5; <...> pasitelkęs IKT socialinis pedagogas gali savo užimtumą rodyti vaikams, jeigu vaikai nori susitikti su juo <...> vaikai taip pat naudoja išmanius telefonus, internetą, todėl tie dalykai galėtų egzistuoti socialinio pedagogo darbe <...> E4. Kartu išsakyta ir kita nuomonė – mokiniai turi turėti galimybę susitikti ir bendrauti su socialiniu pedagogu, todėl IKT tinka ne visais atvejais: <...> kiekvienas vaikas gali kiekvieną pertrauką socialinį pedagogą pakalbinti <...> tai tos prasmės ir netenka tie elektroniniai įrankiai <...> E3.*

Dėl socialinio pedagogo veiklos specifikos ir kitų funkcijų, tokių kaip konsultavimo, korekcinės, prevencinės, įgyvendinimo ekspertai konsultantai nurodė mažiau galimybių pritaikyti IKT šioms funkcijoms atlikti. Tyrimo dalyviai išskyrė konsultacinę funkciją, kurią galėtų pritaikyti socialinis pedagogas pasitelkdamas IKT priemones, mokydamas kurti el. portfelį, saugaus interneto naudojimo principų ir kaip užtikrinti atitinkamą konfidencialumą virtualiojoje erdvėje: <...> *kita veikla <...> su ugdomąja, edukacine veikla, o trečia veikla, matyt, individuali konsultacija <...> konsultavimas kiekvieno vaiko arba darbas su kiekvienu individualiu vaiku <...> socialinis pedagogas yra individualios konsultacijos pagrindas <...> jis turi laiko tam ir gali patarti vaikui, kad kurtųsi savo el. portfelį tam, kad save išreikštų <...> E3; <...> socializacijos problematikos aktualijų viešinimas virtualiai gali suteikti ir „tyliajam“ mokiniui galimybes išsispręsti savo problemas <...> E4. Socialinis pedagogas gali nukreipti ir rekomenduoti kitas saugias, mokiniui pagalbą suteikiančias IKT pagrindu įgyvendintas paslaugas: <...> Socialinis tinklas, IKT grįstas lengvesnis priėjimas vaikui, lengvesnė konsultacija psichologiškai (pvz., jaunimo linija, psichologinė pagalba). <...> E1.*

IKT padeda įgyvendinti ir vieną iš svarbiausių socioedukacinės veiklos funkcijų – prevencinę funkciją: <...> *kaupiama informacija pasitelkiant IKT padeda tikslingesnėms prevencinėms priemonėms <...> prevencijos tikslais verta mokyklos specialistams turėti, kaupti informaciją apie mokinį, laikantis konfidencialumo <...> E5. Prevencinėms programoms įgyvendinti naudojamos IKT kurti vaizdinę medžiagą, saugoti ir panaudoti edukaciniams tikslams: <...> Toliau internetiniai pristatymai, vaizdo kūrimo priemonės, metodiniai leidiniai, tarkim, internete. Tai čia irgi, jeigu ten prevencinės programos, kažką*

pristatyti mokyklai, tėvams virtualiai <...> E3; <...> VMA (mokymosi tikslu) socialinio pedagogo darbe: prevencinė medžiaga (narkotikų žala), diskusijos apie problemą <...> E2.

Bendros ekspertų konsultantų išvalgos parodo, kad IKT socialinio pedagogo edukacinėje aplinkoje gali padėti spręsti ir socialinio ugdymo funkciją, pasinaudojant turima patirtimi ir juos įtraukiant į šią veiklą. Ypač svarbu, kad IKT jau yra patrauklios patiems mokiniams ir jas galima efektyviai išnaudoti: <...> *dalį savo pedagoginių funkcijų perleisti patiems vaikams kalbant apie socialinius tinklus ar edukacinius žaidimus <...> E1; <...> Reikia įtraukti mokinius, nes mokiniai daug daugiau (technologiniuose sprendimuose) gali žinoti už pedagogus <...> E4; <...> dirbdamas socialinis pedagogas socialiniuose tinkluose gali pritraukti ir tuos vaikus, kurie dar nesinaudoja socialiniais tinklais <...> taikant IKT kaimo vaikams, kurie yra mažiau išvažiuojantys, parodyti pasaulį <...> IKT – galimybė labiau pritraukti rizikos grupės vaikus, pvz., virtualus muziejų lankymas. Organizuoti kūrybines užduotis vaikams socialiniuose tinkluose. Panaudoti IKT (nufotografuoti, filmuoti, pasidalinti socialiniuose tinkluose) įvairių žaidybinėms, kūrybinėms veiklos formoms. Jaunimas mėgsta socialinius tinklus. <...> E2; Korekcinės funkcijos įgyvendinimą ekspertai sieja su problemomis, kylančiomis dėl kompiuterinių žaidimų: <...> *jei socialinis pedagogas pastebi, kad vaikas turi problemų su žaidimais (kompiuteriniais), tada turi reaguoti socialinis pedagogas <...> E1.**

Ekspertų konsultantų pasisakymų analizė neatskleidė tų IKT priemonių, kurios galėtų padėti socialiam pedagogui įgyvendinti teisinę funkciją. Šioms funkcijoms atlikti yra svarbus tiesioginis ir nuoširdus bendravimas su pačiu ugdytiniu, jo ugdomąja aplinka, kitomis institucijomis atstovaujant ir ginant vaiko interesus, todėl specialių IKT priemonių poreikis nebuvo išskirtas.

Diegiant IKT praturtintą socialinio pedagogo edukacinę aplinką, ekspertai konsultantai nurodė, kad susiduriama su problemomis siekiant socioedukacinių tikslų: <...> *informacijos perdavimo tėvams problema, paremta IKT, dėl technologinės prieigos ir atitinkamo raštingumo gali būti neprieinama <...> E1; <...> Išlieka problema – socialinėje atskirtyje esančios šeimos ir galimybė IKT priemonėmis panaudoti mokyklos ir socialinio pedagogo bendravimui su šeima. <...> E3;*

Ekspertų konsultantų atsakymų analizė parodė, kad IKT priemonės socialinio pedagogo veikloje yra svarbios ir organizuojant komunikacinius procesus įvairiais lygiais, svarbiausias iš jų – bendravimas su vaiku ir jį supančia artimiausia aplinka (šeima, tėvai). Taip pat šios priemonės svarbios organizuojant bendravimą su kolegomis mokytojais ir kitais socialiniais pedagoga, bendruomenėje keičiantis informacija, sprendžiant klausimus, susijusius su vaiko gerove. Išryškėjo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo poreikis, bendradarbiavimas su kitomis valstybinėmis bei nevyriausybinėmis organizacijomis ir bendradarbiavimo tarptautiniu lygiu galimybės. IKT tiesiogiai susijusios su mokinių įvertinimo, šviečiamąja funkcijomis: <...> *vaikų bendradarbiavimas persikelia į virtualią erdvę, nes realiam gyvenime nesuranda draugų, o IKT priemonėmis grįstame bendravime viskas daug lengviau (psichologiškai) <...> E1; <...> el. dienynai – labai palankūs <...> socialinio*

pedagogo virtualiai siunčiama žinutė, vardan didesnio mokinių pasiekiamumo <...> E4. Vertindami vieną iš komunikacijos būdų su mokiniu per socialinius tinklus, ekspertai pripažįsta, kad bendradarbiavimas gali vykti, bet mato ir pavojų: <...> socialiniuose tinkluose gali vykti socialinių pedagogų tarpusavio konsultavimas <...> E1; <...> pavyzdžiui, bendrauti su klientu per socialinį tinklą, o klientas vis tiek vaikas yra socialiniam pedagogui, na, aš labai abejočiau, ar tikrai reikėtų per šitą struktūrą tą daryti <...> aš sunkiai įsivaizduoju glaudų ryšį tarp pedagogo ir vaiko, kad vaikas galėtų atsiverti savo socialiniame tinkle pedagogui <...> E3. Tai gali būti susiję su mokinių nenoru atsiverti ir būti stebimiems socialiniuose tinkluose: <...> vaikai į socialinius pedagogus žiūri su nepasitikėjimu, ir atviro bendravimo yra tik užuomazgos <...> E1; <...> socialiniuose tinkluose tu turi kontaktą su tuo vaiku ir paprašai, kad prijunk mane prie draugų, tai tu jau gali matyti – stebėti vaiką, vaikas to gali nenorėti <...> E4. IKT priemonės, ekspertų nuomone, labiau tinkami bendravimui su vaiko šeima, ypač su labiau nutolusiais (socialiai remtini, nemokantys naudotis IKT, emigrantai ir pan.): <...> yra galimybė IKT priemones panaudoti mokyklos ir socialinio pedagogo bendravimui su šeima <...> E3; Ekspertai konsultantai siūlo ir šios problemos sprendimą: <...> socialinis pedagogas turėtų kovoti, kad kiekvienas socialiai apleistas vaikas namuose turėtų galimybę arba kad kiekvienas socialinis pedagogas dirbtų po pamokų su vaikais bibliotekoje ar dar kur nors su tais socialiniais vaikais ir leistų jiems naudotis tais įrankiais ir sukurtų tą motyvaciją naudotis tėvams ir vaikams <...> E3. Ekspertai konsultantai, kalbėdami apie socialinių pedagogų bendradarbiavimą su kolegomis, pažymi, kad: <...> mokytojų bendradarbiavimas ir komunikavimas (galėtų būti reglamentuotas) el. dienyne <...> E1; <...> galbūt patys socialiniai pedagogai galėtų keistis tarpusavyje informacija, bendradarbiauti <...> E3; <...> „kaip dirba bitės arba skruzdės – viena „užsirauna ant kažko“ ir siunčia signalus, kad ten geriau neiti, ir, atvirksčiai, greit ateina visi kiti <...>“; <...> IKT priemonės viešinimui yra labai gerai, nes padeda greitai ir efektyviai dalintis geromis idėjomis, gerą patirtimi ir naujienomis <...> E4. IKT svarbi ir tarpinstituciniam bendradarbiavimui: <...> IKT leidžia bendradarbiauti be didelių išlaidų. <...> E2; <...> per elektroninį dienynį informacija „keliauja“ paskui mokinį į kitą mokyklą <...> E5; <...> turi pranešti ir apie rizikos šeimas Vaiko gerovės komisijai <...> E1; <...> bendradarbiavimas su organizacijomis vyksta elektroniniu pagrindu ir laiškais, ir naudojimas išorinėmis sistemomis, sakysim, duomenims susirinkti, gali kreiptis ir užregistruoti į e-policiją <...> E3; Informantai pabrėžia, kad: <...> IKT priemonės gali būti pritaikomos tarptautiniam virtualiam bendradarbiavimui <...> E4; <...> Tarptautinis bendradarbiavimas nėra kopijavimas, o paieškos geriausių sprendimų. Ir bendradarbiavimas turi būti su kuo skirtingesniais regionais <...> E5. Tam, kad bendradarbiavimas plėstųsi, ekspertai konsultantai nurodo: <...> reikėtų daugiau gerųjų pavyzdžių socialinio pedagogo veikloje, IKT priemonės tam viešinimui palankios <...> E4; <...> reikia bendradarbiauti vaikams su užsieniu ir socialinis pedagogas galėtų organizuoti vaizdo konferencijas, pvz., naudojantis „Skype’u“: vaikai susidraugauja, mato kitokių pavyzdžių, todėl svarbus tarptautinis bendravimas vaikams, tarptautinės patirties atskleidimas <...> E2; IKT gali padėti visais komunikacijos lygiais: <...> Virtualus tinkla-

raštis skirtas labai didelei auditorijai: tėvams, patiems mokiniams, kolegoms (iš kito krašto, kitos šalies)... <...> E4; <...> mokyklos pačios turėtų kurti sistemas to bendradarbiavimo <...> E3; <...> nuotolinio bendravimo pasaulyje labai daug, daug vyksta komunikacijos netiesioginės – virtualios (pvz., emigrantai ir „Skype“) <...> E4.

IKT, praturtinančios socialinio pedagogo edukacinę aplinką, neatsiejamos nuo vidinių veiksmų, užtikrinančių nuolatinį mokymąsi ir susijusių su socialinių pedagogų rengimu, kvalifikacijos, kompetencijų įsivertinimu ir tobulinimusi. Kvalifikacijai, kompetencijoms įsivertinti ir tobulinti, ekspertų konsultantų nuomone, gali būti naudingos tokios IKT priemonės, kaip virtualios mokymo(si) aplinkos, įvairūs virtualūs seminarai („Webinarai“), interaktyvios konferencijos ir pan. El. portfelis galėtų atlikti karjeros planavimo ir veiklos tobulinimo funkciją: <...> *el. portfelio – vertinimo ir įsivertinimo kultūra, kurią daro žmogus dėl savęs, o ne dėl kokios formalios apskaitos <...> E1; <...> profesiniuose socialiniuose tinkluose ir tarptautinėse grupėse (pvz., LinkedIn.com) gali vykti konsultavimas, partnerystė, profesinis tobulinimas <...> E2; <...> galima el. grupę įkurti studijoms, bendravimui, diskutavimui <...> socialinis pedagogas kaip mokytojas kurtųsi savo el. portfelį savo profesinei karjerai <...> tai numato ir pedagogų rengimo koncepcija <...> E3; <...> Webinarai, mokymai, sertifikatai – skatinimo priemonė, kad IKT priemonės greičiau ateitų į mokyklas. <...> IKT priemonėmis pedagogus galima geriau pamokyti praveisti kursus, motyvuoti – tai pagreitina IKT atėjimą į realų naudojimą <...> E4; <...> IKT priemonių modernizavimas / adaptavimas edukacinėje socialinių pedagogų aplinkoje gali keisti ir socialinių pedagogų rengimą <...> E5; Taip pat ekspertai konsultantai nurodo, kad socialiniams pedagogams reikalinga pagalba užtikrinant jų pasirengimą kurti ir taikyti IKT priemones: <...> nėra išskirto modulio socialiniams pedagogams, tai jis ir nekviečiamas į nacionalinio lygio mokymus <...> su mokytojais dėl IKT raštingumo problemų nėra, o socialiniai pedagogai pradėti rengti prieš 10 metų ir gali pagrindų <...> naujoms IKT priemonėms „ateinant“, reikalingi sisteminiai mokymai <...> virtualusis mokymas, Moodle aplinka, Webinarai, interaktyvūs kursai – reikalingi įteisinti socialiniams pedagogams, taip pat specialūs kursai ir ilgalaikiai projektai, kur socialinis pedagogas dalyvauja. <...> E1.*

IKT gali padėti formuojant asmeninės karjeros faktus atspindinčius įrodymus – asmeninės veiklos įrodymų portfelis (CV): <...> *el. portfelis gali būti skirtas ne tik vaikui, bet ir socialiniams pedagogams savo veiklai pagrįsti <...> E2; <...> Jeigu žiūrėti į tą portfelį kaip į karjeros priemonę socialiniam pedagogui, aš suprantu, kad ateityje vis labiau kiekvienas mes kursime savo portfelį, tą vadinkime CV online, tokį CV, kurį mes rodytume kitiems E3.* Ekspertai nurodo, kad el. portfelis – naudingas ne tik socialiniam pedagogui, bet ir mokiniams: <...> *Panaudoti vaikams, kurie ruošųsi savo būsimai karjerai, dėti įrodymus: biografiją, įvairius veiklų įrodymus (išoriniam vertinimui ir paties įsivertinimui, kaitos matymui) <...> E2; <...> kaupti duomenis ir juos struktūruoti – visada naudinga. <...> E4; <...> Mokinio socialinis CV, ar Elektroninio dienyno informacijos keliavimas paskui mokinį į kitą mokyklą? <...> AIKOS galėtų turėti profesinio orientavimo testus,*

įvertinimo priemonės (mokinys suveda savo pažymius, hobius, rajoną), ir sistema pasiūlo galimus variantus tolesnei mokinio karjerai <...> E5;

IKT, praturtinančių socialinio pedagogo edukacinę aplinką, taikymas priklauso nuo įvairių veiksnių. Kaip pažymi ekspertai konsultantai, IKT priemonės panaudojimo geroji patirtis, sklaida apie jos pranašumus – labai svarbi IKT įsitvirtinimo sąlyga: <...> *gerosios praktikos pavyzdys ir viešinimas – IKT priemonių plėtros variklis <...> IKT priemonės viešinimui yra labai gerai, nes padeda greitai ir efektyviai dalytis geromis idėjomis, gerą patirtimi ir naujienomis <...> E4.* Ekspertai konsultantai teigia, kad galima pritraukti atitinkamos srities specialistus, elektroninius informacijos šaltinius, elektroninius mokymus tam, kad greitesnė būtų gerosios patirties sklaida: <...> *e-mokykla – tai informacija apie saugesnę internetą <...> E3; <...> tikrai yra žmonių, kurie daug daug moka, daug daug žino ir daug ką naudoja, ir iš jų yra daug žmonių, kurie galėtų daug ką papasakoti ir parodyti <...> privačios iniciatyvos, kaip „Vaizdo pamokos“, yra alternatyvos valstybinių institucijų inicijuojamiems, mažiau lankstiems projektams <...> E4.* Socialiniai pedagogai, tiek matydami gerosios patirties pavyzdžius, tiek žinodami daugiau apie įvairias IKT priemones, galėtų būti labiau iniciatyvūs praturtindami savo edukacinę aplinką: <...> *kurti iniciatyvas reikia ieškant, pasitelkiant IKT pavyzdžių, kaip sprendžia iškilusias tokias ar panašias socialines problemas kitų šalių atstovai, adaptuoja idėją ir imiesi tai daryti. <...> priemonės turi atsirasti iš mokytojų iniciatyvos <...>, o ne iš viršaus <...> E4.* Socialinių pedagogų iniciatyvos, kaip pažymi tyrime dalyvavę informantai, yra labiau įdomios patiems socialiniams pedagogams: <...> *įvairios socialinių pedagogų iniciatyvos IKT plotmėje yra įdomios labiau kolegoms pedagogams, o ne vaikams <...> pasinaudodami IKT socialiniai pedagogai gali siūlyti įvairias socialinės veiklos iniciatyvas <...> E1; <...> socialiniai pedagogai galėtų organizuoti vaizdo konferencijas <...> E2; <...> vaikus, tėvus apklaust gali patys savo iniciatyva, tik reikia pamokyti naudotis šia IKT priemone <...> E4.* Ekspertai konsultantai nurodo, kad socialiniai pedagogai gali inicijuoti ir el. dienynų pokyčius veiksmingesnei socioedukacinei pagalbai užtikrinti: <...> *galima su gamintojais derėtis ir, manau, kad jie tikrai mielai padarytų pakeitimus socialiniams pedagogams el. dienynuose <...> E3; <...> galima pritaikyti socialinių problemų algoritmus, kuriuos suformuluoti turėtų socialinės pedagogikos specialistai, kad IKT priemonės (pvz., el. dienynas) automatiškai darytų statistiką, reikalingą monitoringui <...> E5.*

Ekspertai konsultantai pažymi, kad efektyvus IKT panaudojimas socialinių pedagogų veikloje labai priklauso nuo socialinių pedagogų darbo vietos ir jos techninių sąlygų, kompiuterizavimo lygio, todėl svarbus yra ir fizinės socialinių pedagogų darbo vietos aprūpinimo IKT priemonėmis klausimas: IKT plėtra ir socialinių pedagogų specifinė veikla natūraliai diktuoja reikalavimus IKT priemonėms, ekspertai konsultantai akcentuoja, kad jos turi būti tokios, su kuriomis yra visiškai nesunku išmokti dirbti; visos IKT priemonės diegiamos mokykloje, ne tik praturtina socialinio pedagogo edukacinę aplinką, jos turi būti „draugiškos aplinkai“ (angl. *user-friendly*), t. y. turi būti lengva jomis naudotis: <...> *draugiškos turi būti aplinkos <...> turi būti labai paprasta kaip*

„Facebook“ <...> E3; <...> naujai kuriamos, diegiamos IKT priemonės turi būti „User friendly“ – vartotojui palankios sistemos <...> E5.

Ekspertai konsultantai pasisako apie ateities išvalgas, kurios turės įtakos tiek IKT praturtinančios socialinio pedagogo edukacinę aplinką, tiek ir IKT priemonėms, reikalingoms tas IKT priemones pasiekti: <...> *socialinis pedagogas taikys įvairias priemones, bet tai, matyt, toje perspektyvoje bus tam tikra integracija įvairių priemonių <...> planšetiniai ir visi kiti, jie keičiasi kasdieną ir neįsivaizduojam biurokrato, kuris sėdėtų be kompiuterio arba, pavyzdžiui, studentas, įsivaizduokime, neturi kompiuterio <...> E3*; Svarbu, kad kalbant apie IKT ekspertai pabrėžia jų tarpusavio integralumą ir panaudojimo tikslingumą. IKT turi išsiplėsti į bendrą mokyklos informacinę sistemą: <...> *mokyklos socialiniai tinklai su integruotu el. portfeliu ir skirti uždariai jos bendruomenei <...> E1*; <...> *Informacinės sistemos: profesiniam augimui reikalingi duomenys (asmeniniam naudojimui) <...> E2*; <...> *sistema turi būti prižiūrima, ir IKT priemonės ir sistemos neturi būti našta mokykloms ir mokytojams <...> E4*; <...> *mokyklos specialistams verta turėti ir kaupti informaciją <...> E5*.

Kiekviena naujovė, kiekviena IKT priemonė sukelia ir tam tikrų problemų bei grėsmių. Ekspertai konsultantai pabrėžia: <...> *naujoms IKT priemonėms „ateinant“, reikalingi sisteminiai mokymai <...> socialinių pedagogų negalima išgąsdinti dideliais darbais <...> socialinis pedagogas jau „pavėlavęs“ su bendra mokyklos kompiuterizacija <...> mažai išnagrinėta socialiniams pedagogams skirtų IKT priemonių (specifinių) panaudojimas <...> E1*; <...> *jeigu priemonė yra tiek nedraugiška, kad su ja dar reikia mokytiis dirbti, tai ją, matyt, reikia keisti <...> E3*;

Ekspertų konsultantų išskirtus IKT naudojimo socialinio pedagogo edukacinėje aplinkoje požymius galima pažymėti šiomis kategorijomis: funkcionalumas (draugiška aplinka – lengva išmokti naudotis), IKT priemonių integralumas, įtraukiantis pačius socialinius pedagogus į kūrimo procesą.

Išvados

Socialinių pedagogų IKT praturtintos edukacinės aplinkos ekspertinis vertinimas parodė, IKT pozityviai keičia edukacinę aplinką ir gali padėti socialiniam pedagogui atlikti socioedukacines funkcijas. Socialinio pedagogo IKT praturtintą edukacinę aplinką sudaro visų IKT priemonių visuma, padedanti atlikti šias funkcijas ir veiksmingiau įgyvendinti socioedukacinę veiklą.

Mokyklose atsiranda vis daugiau įvairių IKT priemonių, kurias gali naudoti ugdomojoje veikloje ir pritaikyti socialinių pedagogų veiklai. Tyrimo metu išskirtos svarbiausi socialinio pedagogo socioedukacinės aplinkos komponentai: el. dienynas, el. portfelis, interaktyvioji lenta, socialiniai tinklai, mokyklos interneto svetainė, apklausų el. anketavimas, virtualios mokymo(si) aplinkos, kompiuteriniai edukaciniai žaidimai.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad socialiniams pedagogams būtina plėsti IKT priemonių panaudojimo galimybes. Jų integravimas socialinio pedagogo veikloje priklauso ne tik nuo šių priemonių prieinamumo – galimybės naudotis, bet ir nuo svarbos – socialinio pedagogo funkcijoms atlikti ir nuo taikymo – naudojimosi socioedukacinėje veikloje.

Socialinių pedagogų IKT praturtintos edukacinės aplinkos kūrimas yra sudėtinė mokyklos modernizavimo ir visų IKT panaudojimo dalis, todėl IKT plėtra ir inovatyvios IKT diegimas turi sudaryti palankias sąlygas panaudoti šias technologijas specifinėse socialinių pedagogų veiklose.

Literatūra

- Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija: vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė.
- Bitinas, B. (2013). *Rinktiniai edukologiniai raštai. I ir II tomai*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
- Brazdeikis, V. (2009). Informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis papildytų edukacinių aplinkų kaita. *Informacijos mokslai*, 50, 57–63. Prieiga per internetą: <http://www.ceeol.com/asp/getdocument.aspx?logid=5&id=c865121d181b42aa8ef5850a347d7497>.
- Brazdeikis, V. (2010). Švietimo informacinių sistemų integracija. In *E. švietimas: mokslas, studijos ir verslas: konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas: Technologija. Prieiga per internetą: http://www.lvu.lt/cms/files/liedm/resources/3931_e_svietimas_pranesimu_medziaga.pdf#page=13.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=268835&p_tr2=2.
- Dėl švietimo ir mokslo ministro 2001 m. gruodžio 14 d. įsakymo Nr. 1667 „Dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo“ pakeitimo*. (2012). Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=431548.
- Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo*. (2012). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/forms/legalAct.html?documentId=TAR.5EE74F9648A5>.
- Dėl Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo. XII-745*. (2013). Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=463390&p_tr2=2.
- Jucevičienė, P. (2008). Educational and Learning Environments as a Factor for Socioeducational Empowering of Innovation. *Edukacinės ir mokymosi aplinkos – inovacijos socioedukacinio įgalinimo veiksnys*, 59 (1), 58–70. Prieiga per internetą: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=sih&AN=32471952&site=ehost-live>.
- Jucevičienė, P. (2013). Požiūris į ugdymą – edukacinės ir mokymosi aplinkos santykio konceptualusis pagrindas. In V. Aramavičiūtė & L. Duoblienė (Sud.). *Leonas Jovaiša: nuo pedagogikos edukologijos link: mokslo studija*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Mokymo(si) aplinkos XXI amžiuje. (2012, birželio). *Švietimo problemas analizė*, 71 (7). Prieiga per internetą: http://www.smm.lt/uploads/documents/kiti/Mokymosi_aplinka_7.pdf.

Vaičiūnienė, V., Mažeikienė, V., Valūnaitė-Oleškevičienė, G. (2013). *Social media in adult education: edited book (mokslo studija)*. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://ebooks.mruni.eu/pdfreader/social-media-in-adult-education>.

The Improvement of the Socieducational Environment of Social Educator Using ICT

Loreta Žadeikaitė¹, Rokas Gulbinas²

¹ Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Social Education, Social Education Department, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, loreta.zadeikaite@leu.lt

² Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Social Education, Social Education Department, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, rokas.gulbinas@leu.lt

Summary

This paper examines how the implementation of the strategic provisions of education, focusing on ICT development, the use of ICT can simulate socio-educational environments, and how social pedagogues can benefit from these opportunities in their educational environment for their socio-educational functions. The aim of the research is to identify socio-educational environment opportunities for improvement. Objectives of the study are: To reveal the structure of educational environment of the social educator; To investigate opportunities of social educator to use ICT in the educational process. Methods used in the research: semi-structured interview, qualitative and quantitative content analysis

The qualitative research was held in order to find out how social educators could benefit from the opportunities offered by ICT in their educational environment. Consultants experts, ICT innovation professionals – practitioners, implementing and adapting a variety of ICT for educational purposes, ICT educational researchers, dealing with the implementation of ICT in education system and involved in the development and implementation of the ICT strategic provisions of the education system.

The article presents the results of expert evaluation of the social educators ICT-riched educational environment and ICT tools, the opportunities of ICT for social educator functions and effective socio-educational activities to be performed are revealed. The study distinguished the most important social educator's socio-educational components: e. diary, e. portfolio, interactive board, social networking, school web site, e-mail surveys, virtual training (learning) environment, educational computer games. Analyzing ICT, enriching selection or the educational environment of the social educator the the ICT tools essential criteria highlights: accessibility – the opportunity

to use, the importance – for social educator functions to be performed, application – the use in socioeducative activities.

The creation of ICT-riched educational environment of social educators' is an integral part of the school's modernization and part of the use of ICT, therefore ICT development and implementation of innovative ICT should create favorable conditions in order to use these technologies in specific social educators' activities.

Keywords: *socio-educational environment, social educator, information and communication technology (ICT), social networks, education.*

Įteikta / Received 2014-03-15
Priimta / Accepted 2014-06-29